

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 65/23
Møtedato: 13.06.2023
Journalnummer: 2023/1803

ETABLERING AV LOKALT REDELIGHETSUTVALG

---

1. Innledning

Som et ledd i arbeidet for styrket forskningsetisk innsats vedtok Universitetsstyret i møte den 2. februar 2023 (sak 2022/5223) nye retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved Universitetet i Bergen. Etter de nye interne retningslinjene skal grunnenhetene spille en større og mer definert rolle i saksbehandlingen av enkeltsaker enn tidligere. Fakultetsstyrene ved alle fakultet er pålagt å oppnevne et fast *lokalt* redelighetsutvalg.

Forskningsutvalget ved fakultetet behandlet sak med forslag til sammensetning, mandat og reglementsfasting av et lokalt redelighetsutvalg i møte 30. mai (FU-Sak 31/23). Denne saken følger opp UiBs arbeid for styrket forskningsetisk innsats ved å fremme Forskningsutvalgets forslag til reglementsfasting av nytt lokalt redelighetsutvalg for styret.

2. Bakgrunn

Lov 4. april 2017 nr. 28 om forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven) pålegger alle institusjoner med forskning som en av sine hovedoppgaver en rekke krav for å sikre at forskning skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. Forskningsinstitusjoner er i § 6 blant annet pålagt ansvar for å behandle saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer, plikt til å ha et redelighetsutvalg, plikt til å fastsette egne retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på forskningsetiske normer og plikt til å rapportere saker om mulige alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer til det nasjonale Granskingsutvalget. Forvaltningsloven kap. IV og V gjelder for saksbehandlingen, jf. § 6 første ledd annet punktum. Institusjonene har stor frihet når det gjelder den nærmere fastsettelsen av retningslinjer for saksbehandlingen av uredelighetssaker, men plikt *til å ha* retningslinjer for behandlingen.

UiB har siden 2000 hatt et eget Redelighetsutvalg med ansvar for å forebygge og behandle saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Også før de nye retningslinjene for behandling av saker om mulig brudd på anerkjente forskningsetiske normer ble gitt, la UiBs retningslinjer opp til at sakene først skulle søkes løst ved fakultetene og om nødvendig nedsette et ad hoc-utvalg for å utrede saken. Det er imidlertid nytt at fakultetene pålegges en plikt til å utrede en sak om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer i et *fast* lokalt redelighetsutvalg med kompetanse til å avise, avslutte eller videresende saken til UiBs redelighetsutvalg. I alvorlige saker som gjelder mistanke om vitenskapelig uredelighet har fakultetene plikt til å oversende utfallet av den lokale utredningen til UiBs redelighetsutvalg for vurdering *før* saken avsluttes. Saker av mindre alvorlig

karakter kan avsluttes ved fakultetet. UiBs redelighetsutvalg skal orienteres om saker som blir avvist av fakultetet og motta rapport om saker som behandles og avsluttes ved fakultetet.

Nedenfor presenteres først hvilke rammer de nye retningslinjene gir for behandling av enkeltsaker ved fakultetene i et lokalt redelighetsutvalg. Deretter presenteres forslag til sammensetning, mandat og reglementsfasting av utvalget.

3. Nye krav til behandling av enkeltsaker ved fakultetene

De nye retningslinjene til UiB gir i del III føringer for hvordan enkeltsaker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer skal behandles ved fakultetene. Retningslinjene inneholder fire paragrafer som gjengis i sin helhet her:

«III. Behandling av enkeltsaker ved fakultetene

§ 6. Lokalt redelighetsutvalg

Fakultetsstyret skal oppnevne et lokalt redelighetsutvalg. Utvalget skal ha minst tre medlemmer og ledes av pro/visedekan med ansvar for forskning. Utvalget må ha nødvendig kompetanse i forskning og forskningsetikk. Det kan oppnevnes ett medlem som ikke er ansatt ved fakultetet. Ved behov kan dekanen oppnevne et ad hoc medlem til utvalget.

§ 7. Vurdering av videre prosess

Fakultetet skal uten ugrunnet opphold vurdere grunnlaget for meldingen, herunder om det er påkrevd med videre saksbehandling som beskrevet i punkt 8 nedenfor.

Lokalt redelighetsutvalg kan avvise eller avslutte saken eller sende saken videre til behandling ved Det sentrale redelighetsutvalget ved UiB.

En sak kan avvises dersom varselet er åpenbart grunnløst. En slik avvisning må være skriftlig og begrunnet. Avgjørelsen om å avvise en sak kan ikke påklages.

Dersom saken avvises, skal Det sentrale redelighetsutvalget orienteres.

§ 8. Utredning ved fakultetet

Fakultetet skal påse at saken er godt opplyst. Saksutredning kan foregå på følgende måter, men må vurderes og tilpasses hver enkelt sak:

- Intervju/samtaler med involverte/melder/partene
- Dokumentinnhenting
- Sakkyndigvurdering

Fakultetet skal gjøre rede for faktum, partenes påstander og de forskningsetiske problemstillingene i saken. Partene i saken skal gis innsyn i sakens dokumenter og få mulighet til å imøtegå eller supplere disse.

§ 9. Utfall av utredning

Saker av alvorlig karakter – som gjelder mistanke om vitenskapelig uredelighet – skal oversendes Det sentrale redelighetsutvalget for vurdering.

Andre saker kan avsluttes på fakultetet med en etterfølgende rapport til sentralt redelighetsutvalg.»

Et fast lokalt redelighetsutvalg ved Det juridiske fakultet må tilfredsstillende de kravene som er oppstilt i §§ 6-9.

4. Sammensetningen av et lokalt redelighetsutvalg

Minstekravene til sammensetning av et lokalt redelighetsutvalg er tre personer der fungerende pro/vise-dekan for forskning skal være leder. Utvalget må ha nødvendig kompetanse i forskning og forskningsetikk. Ett av medlemmene kan være eksternt og retningslinjene åpner for at dekanen kan oppnevne et ad hoc-medlem ved behov.

Det juridiske fakultet er et lite fakultet uten institutter. Ved saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer i fagmiljøet kan det være utfordrende å finne habile personer til å utrede saken. Mot denne bakgrunn har Forskningsutvalget foreslått at det lokale redelighetsutvalget settes sammen med to interne medlemmer og ett eksternt medlem. Det følger av UiBs retningslinjer at fungerende prodekan for forskning skal lede utvalget. Fungerende prodekan har bakgrunn som leder for det nasjonale utvalget for gransking av uredelighet i forskning (Granskingsutvalget) i perioden 2017-2022 og må med dette anses for å ha nødvendig kompetanse i forskningsetikk.

Forskningsutvalget har videre foreslått at det andre medlemmet i utvalget knyttes til rollen som nestleder i Forskningsutvalget. Nestleder er en av de to øvrige representantene fra gruppe A (faste vitenskapelig ansatte), som også pro/visedekanan for forskning representerer. Det er dessuten foreslått at A-gruppens tredje medlem i Forskningsutvalget blir utpekt som varamedlem for redelighetsutvalget. Når de interne rollene i det lokale redelighetsutvalget knyttes til faste funksjoner som leder, nestleder og tredje A-gruppe-representant, får medlemmene en funksjonstid på 4 år, og mulighet for gjenoppnevning.

Ved oppnevning av lokalt redelighetsutvalg i 2023, gjenstår det kun to år av funksjonstiden til de to interne medlemmene. Forskningsutvalget har mot denne bakgrunn foreslått at det eksterne medlemmet oppnevnes for 4 år og at det oppnevnes et medlem med særskilt kompetanse på forskningsetikk. Dette skal sikre kontinuitet og kompetanse ved valg av nytt dekanat og mulig bytte av de to interne medlemmene i 2025.

Forskningsutvalget pekte i sin behandling på at dersom en sak krever spesialkunnskap om et bestemt rettsfelt, innsikt i en bestemt forskningsmetodikk eller utvalget av andre grunner skulle ha behov for det, åpner UiBs retningslinjer for at dekanen kan styrke utvalget med et ad hoc-oppnevnt medlem.

Saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer er en belastning for fagmiljøet og må håndteres med stor varsomhet. I saksbehandlingen kan det oppstå spørsmål av arbeidsrettslig karakter og institusjonen må eventuelt ta stilling til konsekvensene av at en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig. Det er derfor foreslått at sekretærfunksjonen for utvalget blir lagt til fakultetsdirektøren. Det forventes ikke at arbeidsbelastningen for utvalget vil være høy.

5. Mandatet til et lokalt redelighetsutvalg

Det lokale redelighetsutvalget vil få plikt til å behandle saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Forskningsutvalget anbefaler at utvalget får et ansvar for å forebygge og

fremme kunnskap om forskningsetiske normer, slik UiBs Redelighetsutvalg og det nasjonale Granskingsutvalget har. Det er flere argumenter som taler for dette.

Et argument er at mange forskningsetiske problemstillinger så å si har kommet «nærmere» rettsvitenskapen enn før. Det er for eksempel ikke selvsagt at offentlig tilgjengelige kilder, som rettsavgjørelser, skal kunne identifiseres ved bruk av personnavn eller gjengis uten aidentifisering. Medforfatterskap er blitt vanligere enn før og det oppmuntres til mer flerfaglig samarbeid og større integrert bruk av empiriske metoder i rettsvitenskapelige arbeider. Det er behov for at fagmiljøet diskuterer hvordan utviklingen av alminnelige etiske normer for behandling av forskningsgjenstanden og hva som er kollegial forskningsetisk atferd skal forstås innenfor en rettsvitenskapelig kontekst.

Et annet argument for å gi det lokale utvalget et ansvar for å forebygge og fremme kunnskap om forskningsetikk er at det pr i dag ikke fins noen fast arena for forskningsetisk diskusjon av særlige utfordringer for rettsvitenskapen som favner om *alle* vitenskapelige ansatte. Ph.d.-kandidater får obligatorisk opplæring i forskningsetikk på ph.d.-programmet og forskningsetikk er et tema som regelmessig blir behandlet på veiledersamlinger. Vitenskapelig ansatte som faller utenfor disse målgruppene har imidlertid ikke andre arenaer for etisk refleksjon om vitenskapelig virksomhet enn det UiBs sentrale redelighetsutvalg gir. Etikfkrokostene og andre arrangementer i regi av UiBs redelighetsutvalg er lite besøkt av ansatte fra Det juridiske fakultet.

Et tredje argument for at utvalget bør ha et ansvar for å forebygge og fremme kunnskap om forskningsetikk er fakultetets behov for, og ambisjoner om, økt eksternfinansiering. Alle som søker Forskningsrådet, må gjøre rede for eventuelle etiske problemstillinger i prosjektet og beskrive hvordan disse vil bli håndtert i prosjektet. Redegjørelsen for de forskningsetiske problemstillingene skal inngå i vurderingen av søknader. Interne diskusjoner av de særlige forskningsetiske problemstillingene som kan oppstå i rettsvitenskapelige prosjekter, vil kunne gjøre våre søkere bedre rustet til å beskrive og håndtere forskningsetiske utfordringer og dermed styrke søknadsarbeidet ved fakultetet.

Et fjerde argument som taler for at utvalget også bør ha et ansvar for å forebygge og fremme kunnskap om forskningsetikk og invitere til aktivitet rundt dette, er at utvalget ellers kan risikere å bli uten oppgaver. Behandlingsplikten inntreer først når noen klager over mulige brudd på anerkjent forskningsetiske normer. Det har over tid vært få slike saker i fagmiljøet. Det kan være vanskelig å få et utvalg uten noen fast samhandling over tid til å fungere godt når behovet for at utvalget trer sammen melder seg.

Motargumenter som at ansvar for å forebygge og fremme kunnskap om forskningsetikk skaper merarbeid for utvalget, og at det kan være vanskelig å skape interesse for arrangementer som gjelder forskningsetikk, er neppe tungtveiende, men kan likevel tale for at listen for aktivitetsplikten til utvalget ikke legges for høyt.

Dekan og fakultetsdirektør slutter seg til Forskningsutvalgets anbefaling om at det lokale redelighetsutvalget gis et todelt mandat som inkluderer et ansvar for å forebygge og fremme kunnskap om forskningsetikk ved fakultetet.

6. Reglementsfasting av lokalt redelighetsutvalg

Forskningsutvalget har foreslått at redelighetsutvalgets oppgaver og sammensetning gis forankring i nye bestemmelser i reglementet for Det juridiske fakultet §§ 16 og 17, at nåværende §§ 16-19 gis ny nummerering §§ 18-21 og at ikrafttredelsesregelen i § 21 endres til 1.8.2023. Dekan og fakultetsdirektør slutter seg til dette og utformingen Forskningsutvalget har foreslått for disse bestemmelsene.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

1. *Det juridiske fakultets reglement § 16 skal lyde:*

§ 16 Redelighetsutvalgets myndighet og oppgaver

Fakultetet skal ha et redelighetsutvalg som skal

- *bidra til fremme kunnskap om forskningsetikk og forebygge uredelighet i forskningen.*
- *behandle saker som gjelder mistanke om brudd på anerkjente forskningsetiske normer og saker om vitenskapelig uredelighet*

For behandlingen i utvalget gjelder [forskningsetikkloven](#) med tilhørende forskrift, forvaltningsloven kap IV og V og [Retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved Universitetet i Bergen](#).

Saker om mulige alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer som kan gjelde vitenskapelig uredelighet, jf. forskningsetikkloven § 8 annet ledd, skal oversendes Det sentrale redelighetsutvalget ved UiB for vurdering.

Andre saker kan avsluttes på fakultetet med en etterfølgende rapport til sentralt redelighetsutvalg.

2. *Det juridiske fakultets reglement § 17 skal lyde:*

§ 17 Redelighetsutvalgets sammensetning

Utvalget oppnevnes av fakultetsstyret og skal ha 3 medlemmer, med slik sammensetning:

- *Pro/visedekan for forskning*
- *Nestleder i forskningsutvalget*
- *Ett eksternt medlem med kompetanse på forskning og forskningsetikk.*

A-gruppens tredje medlem i Forskningsutvalget er varamedlem for utvalget.

Ved behov kan dekanen oppnevne et ad hoc-medlem til utvalget.

Fakultetsdirektøren er utvalgets sekretær.

3. *Nummereringen av §§ 16-18 i Det juridiske fakultets reglement endres til §§18-20*

4. *Nummereringen av § 19 Ikrafttredelse i Det juridiske fakultets reglement endres til § 21 og skal lyde: 1.8.2023*

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

Vedlegg/lenker

1. Retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved Universitetet i Bergen
2. [Reglement for Det juridiske fakultet](#)

Fakultetene og museet

Referanse

2022/5223-SILSÆ

Dato

21.02.2023

Nye retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved Universitetet i Bergen og opprettelse av faste lokale redelighetsutvalg ved hvert fakultet

Høsten 2022 la en styringsgruppe bestående av Det sentrale Redelighetsutvalget fram forslag for å styrke den forskningsetiske innsatsen ved UiB, herunder forslag til nye retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved UiB. Forslagene har også blitt drøftet i dekanmøte.

Universitetsstyret vedtok nye retningslinjer i styremøte 2. februar 2023. Retningslinjene er en videreføring av tidligere retningslinjer, med enkelte vesentlige endringer. De tydeliggjør roller, ansvar og oppgaver knyttet til mottak av meldinger og behandling av saker om mulig vitenskapelig uredelighet ved UiB. Følgende punkter utgjør endringer sammenlignet med tidligere retningslinjer:

- Instituttleder er mottaker av meldinger om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer.
- Faste, lokale redelighetsutvalg opprettes ved hvert fakultet.
- UiBs rapporteringsplikt til Granskingsutvalget tydeliggjøres.
- Bistand til å gjenopprette omdømme til forskere som feilaktig er beskyldt for uredelighet er tatt inn i en egen bestemmelse.

Opprettelse av faste lokale redelighetsutvalg ved hvert fakultet

For å styrke UiBs arbeid med å oppdage, behandle og rapportere om saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer og vitenskapelig uredelighet skal det opprettes faste, lokale redelighetsutvalg ved hvert fakultet som skal utrede sakene. Retningslinjene oppstiller følgende krav til utvalgenes oppnevning, sammensetning og kompetanse:

§ 6. Lokalt redelighetsutvalg

Fakultetsstyret skal oppnevne et lokalt redelighetsutvalg. Utvalget skal ha minst tre medlemmer og ledes av pro/visedekan med ansvar for forskning. Utvalget må ha nødvendig kompetanse i forskning og forskningsetikk. Det kan oppnevnes ett medlem som ikke er ansatt ved fakultetet. Ved behov kan dekanen oppnevne et ad hoc medlem til utvalget.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

De lokale redelighetsutvalgene bør etableres i løpet av våren 2023 med tanke på oppstart høsten 2023. Informasjon om utvalgssammensetningen bes sendes til sekretariatet for Redelighetsutvalget ved UiB (silje.setre@uib.no og helge.hovik@uib.no).

Det er også utviklet en ny nettside om forskningsetikk, www.uib.no/forskningsetikk, som samler relevant informasjon om forskningsetikk, nasjonale og lokale retningslinjer, rutiner og kurs.

Dersom det er spørsmål knyttet til de nye retningslinjene, kan det faste [sekretariatet](#) for Redelighetsutvalget ved UiB kontaktes.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Tore Tungodden
fung. universitetsdirektør

Vedlegg:

[Nye retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved Universitetet i Bergen](#)